

Jöhitlik jöhitleşmäge gujak açýar

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Jöhitlik jöhitleşmäge gujak açýar JÖHITLIK JÖHITLEŞMÄGE GUJAK AÇÝAR

Ysraýylyň dini kartasynda sionistik herekete we Ysraýyl döwletine garşy gidýän ortodoksal jöhit «Neturei Karta» ýaly Ysraýyl döwletini ykrar etmeýän dini toparyň barlygy ýaly täsin zat ýok bolsa gerek.

Ortodoksal jöhit dininiň missionerlik etmeýändigini, jöhit bolma talaplaryna pitiwa etmeýändigini we musulmanlar bilen hristianlarda bolşy ýaly dini başgalara wagyz etmäge ýol bermeýändigini hemmeler bilýär.

Tradision jöhitlik ýa-da Portugaliýadaky Patyşa Abdylly adyndaky Halkara Dinler we medeniýetlerara dialog merkeziniň adminstratiw toparynyň agzasy haham Dawid Roseniň aýdyşy ýaly «selefi jöhitlik» garaýşyna görä, jöhit diýip diňe jöhit eneden doglan adamy hasaplap bolar.

Şoňa görä hem taryhy taýdan jöhitlik başga diniň agzasynyň jöhit bolmagyna garşy gapylaryny mäkäm yapýar. Şonuň üçin dünýädäki jöhit ilatyň sany hristianlara (2,3 milliard) we musulmanlara (2 milliard) garanda juda azdyr.

Bu taryhy jöhit diwary we berkidilen galasy liberal jöhit reformaçylaryň yüzlerçe ýyllap jöhit dininiň goragçylary bolup halan ortodoksal jöhitleriň güýjüni gowşatmak üçin 15 ýyllap

görkezen tagallasynyň netijesi ahyrsoňy miwelemäge başlady. Reforma tagallasynyň miwesi hökmünde Ysraýylyň Ýokary Adalat sudy (ýurduň iň ýokary sud edarasy) tarapyndan kabul edilen karar ultra-ortodoksal jöhitleriň jöhittlige geçme prosedurasynyň üstündäki monopoliýasyny soňlandyrdy. Bulam Ysraýyldaky we ýurduň daşyndaky jöhüt jemgyýetlerinde syýasy we dini taýdan «tsunamä» ýol açdy.

Sud Ysraýylda jöhittligi oňlaýan adamlary ykrar etmegi makul bildi. Araplar üçin bu kararyň iň howply tarapy dinini üýtgedýänlere ysraýyl raýatlygynyň berilýänligidir.

Munuň özi özi ilatyň düzümini palestinalylaryň zyýanyna, ysraýyllylaryňam peýdasyna boljak görnüşde güýçlendirer. Radikal jöhitterem şeýle karara uly zyýan hökmünde garaýar. Mysal üçin, radikal Şas partiýasynyň başlygy we Içeri işler ministri Arýeh Deri karara «döwletiň yetmiş ýyldan gowrak wagt bári gorap gelen jöhüt hüý-häsiýetine ölüm howply zarba» hökmünde baha berýär.

Mezhep gelip çykyşly agzalalyklaryň saýasynda dünýädäki ähli dinlerij we mezhepleriň agzalarynyň arasynda bolşy ýaly, Ysraýylda-da gazaply içerki göreş bolup geçýär.

Ýurtda Ysraýyly dolandyryýan täze sagçy lager bar. Bu lageriň jçinde halkçy ekstremistik sagçylar bilen Kahaneniň garaýşyna utgaşykly sagçy toparlar bar.

Reforma meýilnamalaryna garşy çykyş edýän oppozisiýanyň garşysynda sionistler ekstremistik ortodoksal jöhütler bilen ortodoksal jöhütler (Haredim) bar we her bir partiýa öz ýapyklygyndan hem açyklygyndan göwnühoş.

Ysraýylyň dini kartasynda sionistik herekete we Ysraýyl döwletine garşy gidýän ortodoksal jöhüt «Neturei Karta» ýaly Ysraýyl döwletini ykrar etmeýän radikal dini toparyň barlygy ýaly täsin zat ýok bolsa gerek.

Bu ownuk hereketiň agzalary Ysraýyl döwletiniň döredilen gününüň baýram edilýän gününde ysraýyl baýdaklaryny ýakýar. Edil aýatolla Montazeri ýaly welaýaty-fakihi* bidat saýýan şyga toparlarynda bolşy ýaly...

Hamad MAJID.

Anna, 09.06.2023 ý. Publisistika